

Koroonakriis kui ühtehoidmise õppetund

Merike Jürilo – Terviseameti peadirektor

Eesti on osana maailmast täna pingutamas selle nimel, et toime tulla täiesti uue olukorraga. Covid-19 pandeemia on väljakutse nii teadlastele kui ka praktikutele igas tervishoiuvaldkonnas üle ilma. Iga päev toob juurde terakese teadmist, mis aitab haiguse olemust parmini mõista, kuid kiireid lahendusi ei ole oodata. Terviseküsimuste taustal on üleilmselt rullunud lahti teine oluline väljakutse – pandeemia mõju majandusele. Maailma majandus on kriisis.

Terviseamet oli nakkushaiguse levikuga seotud kriisiks valmistunud. Nii amet kui ka kogu tervishoiusektor on viimased kaks aastat teinud tõsist tööd kriisivalmiduse suurendamiseks. Samas on ettevalmistus pidev protsess. Täna tuleb meil jõuliselt valmistuda olukorraks, mis võib meid kriisi süvenedes tabada nädalate pärast. Olukorra eripära on selle dünaamilisuses. Pilt muutub pidevalt, teadmised taudi olemusest arenevad, meetmeid tuleb rakendada ennetavalt, samas nii, et inimesi ja ühiskonda mitte liiga ära kurnata. Meie põhipingutus on olnud suunatud viiruse leviku piiramisele, et hoida ära korraga sellise hulga inimeste haigestumine, millega tervishoiusüsteem toime ei tuleks.

Aasta esimesed kuud on Terviseamet keskendunud uue viirusega seotud olukorra seirele ja riskide hindamisele. Alustasime jaanuari keskpaigast elanikkonnale suunatud riskikommunikatsiooniga ning andsime eelhoiatused nii tervishoiusektorile kui ka teistele kriiside lahendamisel olulistele partneritele. Mida laiemalt on haigus levinud Euroopas ja ka Eestis, seda intensiivsemaks on läinud tegevused ja kaasatud on täiendavaid abijõude.

Haiguse varajane tuvastamine on strateegiliselt väga oluline. Juba jaanuari lõpuks oli terviseameti labor viiruse testimiseks valmis. Varajane valmisolek võimaldas meil toetada ka erasektori partnereid uue meetodi kasutusele võtmisel. Oleme rõhutanud riskirühmade testimise vajadust nii sümptomite põhjal kui

ka valimi alusel, et tuvastada viiruse varjatud levikut enim haavatavates kohtades – hooldekodudes ja tervishoiuasutustes. Täna on Eestis riigi ja erasektori koostöös testitud inimesi 100 000 isiku kohta rohkem kui enamikus teistes riikides.

Plaanilise ravi peatamine oli raske otsus nii patsientidele kui tervishoiusektorile, kuid see tehti teadmises, et nii saame vähendada viiruse levikut ja tagada isikukaitsevahendite säästliku kasutuse. Vastasel korral võiks me leida end olukorras, kus hädavajalik abi jääb osutamata kaitsevahendite või muu ressursi puudumise tõttu. Plaanilise ravi vähendamine kõigil tasanditel annab võimaluse konsolideerida kogu tervishoiu jõupingutus epidemia ohjamiseks. Siinjuures on kindlasti oluline, et kõigi panustavate osapoolte kulud saaks sarnastel alustel kaetud.

Praegune koroonakriis on võimendanud neid vajakajäämisi riigi valmisolekus, millele oleme tähelepanu juhtinud mitmetes kriisi- ja muudes komisjonides juba n-ö rahuajal: vajadus investeerida tervishoiuasutuste toimepidevusse, tervishoiutöötajatesse, riigi tegevusvarudesse. Küll on mõne aastaga jõudsalt edenenud tervishoiusisene koostöö ja sektoritevaheline infovahetus, mis laiapindse rahvatervise kaitse seisukohalt on väga oluline.

Olen siiralt tänulik kõigile partneritele, kes on toetanud nii hea sõna, edasiviivate mõtete kui ka tegudega. Erakordselt suureks abiks ja toeks on olnud teadlaste, ekspertide abi, kes aitavad viiruse levikut modelleerida, info kogumist süstematiseerida ning partneritega mujal maailmas infot vahetada. Minu sügav kummardus ja lugupidamine igale Eesti arstile, õele ja tervishoius töötavale inimesele, kes praegu eesliinil töötab, ja samavõrra igale terviseameti inimesele, kes sündmuste lahendusse panustab. Inimesi tuleb väärtustada ja kriisis tagada toetus – nii vaimne kui ka füüsiline, et mitte murduda.

Üheskoos ja üksteist toetades saame hakkama!

Merike Jürilo